

Halsema

mate moeite heb met de wijze waarop de PvdA zich hier verdedigt. Ik hoorde dat u op de radio hebt gezegd dat het onderzoek een spelletje dreigde te worden. Nou, dan neemt u de activiteiten van uw partij in het verleden weinig serieus. Het valt mij helemaal van u tegen dat u het Haags noemt. Ik hoef alleen maar te verwijzen naar de campagneactiviteiten van uw eigen politieke leider. Hij zou het verwijt van Haags gedoe buitengewoon fel hebben weerlegd. Ik kan accepteren dat u nu een politiek probleem hebt, maar u moet anderen die wel consequent zijn niet verwijten dat zij Haags zijn. Ik begrijp wel om welke politieke reden u nu afhoudend bent. Nieuwe informatie zal natuurlijk betekenen dat de afspraken in het regeerakkoord wankel worden.

De vraag aan de PvdA-fractie is de volgende. Journalisten lichten tegels, zoals Henk Hofland het ooit mooi zei. En dat zullen ze blijven doen, daar kan men vergif op innemen. Hoe lang zal de PvdA-fractie dan blijven zeggen dat zij correct is geïnformeerd? Hoe lang zal zij nog gebonden zijn aan het regeerakkoord? Kan er voor de PvdA-fractie een moment komen dat nieuwe informatie leidt tot verandering van opvatting? Ik stel deze vraag omdat de heer Van Baalen in zijn eerste termijn zei dat echt nieuwe informatie – hij diskwalificeerde de informatie tot nu toe als nieuwe informatie – kan leiden tot het opnieuw iken van de positie van de VVD. Dat is interessant, want de VVD-fractie neemt op dit moment een dynamischer positie in dan de PvdA-fractie. Als er nieuwe informatie komt, kan dat tot gevolgen hebben dat er wel degelijk een Kamermeerderheid is. Waar gaat de PvdA-fractie zich dan achter verschuilen?

Geschiedenis haalt je altijd in. Dat laat de weerspanning van eerdere kabinetten in vergelijkbare situaties wel zien. Vorige kabinetten hebben onderzoeken naar Srebrenica zeven jaar weten tegen te houden, maar zij werden uiteindelijk ingehaald. Regeren is niet alleen vooruitkijken; het is ook achteromzien, zeker als het gaat om iets ernstigs als oorlogvoering. Ben je niet bereid achterom te zien, dan loop je het grote risico dat langzaam maar zeker ook je zicht naar voren beklemd raakt.

Laat mij dan ook tot slot een strategisch advies geven aan de premier en zijn kabinet. Sta een onderzoek toe, want het beschermt het kabinet tegen het telkens naar boven komen van ongewenste informatie die het kabinet in problemen zal brengen en die afleidt van het uitvoeren van het regeringsprogramma. Als het kabinet bovendien zo zeker is van zijn zaak, zou het de Kamer alle ruimte moeten geven.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 14.10 uur tot 15.10 uur geschorst.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de agenda van morgen en als hamerstuk te behandelen:

- de Subsidiariteitstoets van het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de inventarisatie van Europese kritieke infrastructuur, de aanmerking van infrastructuur als Europese kritieke infrastructuur en de

beoordeling van de noodzaak de bescherming van dergelijke infrastructuur te verbeteren (COM(2006) 787 definitief) (30935);

- Verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven (30865, nrs. 21 tot en met 25).

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Op verzoek van de CDA-fractie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie de leden Van de Camp, Van Haersma Buma, Sterk, Van Toorenborg en Van Heugten tot lid in de bestaande vacatures en de leden Koopmans en Van Bochove tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures;

- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin de leden Sterk, Çörüz, Jonker, Omtzigt, Blanksma-van den Heuvel en Van Toorenborg tot lid in de bestaande vacatures en de leden Van Vroonhoven-Kok, De Rouwe, De Pater-van der Meer, Biskop, Jan Jacob van Dijk en Jan de Vries tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures.

Op verzoek van de PvdA-fractie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie de leden Arib, Depla, Bouchibti, Dijsselbloem en Wolbert tot lid in de bestaande vacatures en de leden Wolfsen, Kraneveldt-van der Veen, Leerdam, Bouwmeester en Heijnen tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures;

- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin de leden Wolbert, Bouchibti, Heijnen, Hamer en Van Dijken tot lid in de bestaande vacatures en de leden Bouwmeester, Wolfsen, Arib, Heerts en Eijsink tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures.

Op verzoek van de SP-fractie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie de leden Jansen, Abel, Poppe en Jasper van Dijk tot lid in de bestaande vacatures en de leden De Wit, Karabulut, Kant en Ulenbelt tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures;

- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin de leden Langkamp, Kant, Leijten en Van Gijlswijk tot lid in de bestaande vacatures en de leden Gesthuizen, Gerkens, De Wit en Karabulut tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacatures.

Op verzoek van de D66-fractie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie het lid Van der Ham tot lid en het lid Pechtold tot plaatsvervangend lid;

- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin het lid Koşer Kaya tot lid.

Op verzoek van de fractie van de ChristenUnie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie het lid Ortega-Martijn tot lid en het lid Voordewind tot plaatsvervangend lid;

- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin het lid Voordewind tot lid en het lid Wiegman-van Meppelen Scheppink tot plaatsvervangend lid.

Op verzoek van de fractie van de Partij voor de Dieren benoem ik in:

Voorzitter

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie het lid Marianne Thieme tot lid;
- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin het lid Ouwehand tot lid.

Op verzoek van de SGP-fractie benoem ik in:

- de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie het lid Van der Staaij tot lid;
- de algemene commissie voor Jeugd en Gezin het lid Van der Vlies tot lid.

Op verzoek van de VVD-fractie benoem ik in:

- de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het lid De Krom tot lid in plaats van het lid Blok.

Aan de orde is de voortzetting van het **debat** over het **kabinetsstandpunt inzake Irak**.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Halsema, die een toezegging gestand wil doen.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb in eerste termijn aan mevrouw Van Gennip toegezegd dat ik nog iets zou toevoegen aan de Handelingen.

Ik heb gezegd dat op 18 maart 2003 tijdens het Irak-debat ook premier Balkenende weer aannam dat er massavernietigingswapens waren. De woorden van de premier luiden: "De essentie is echter de ontwapening van een agressor die massavernietigingswapens in zijn bezit heeft."

De **voorzitter**: Dat is bij dezen dan opgenomen in de Handelingen.

Minister **Verhagen**: Mevrouw de voorzitter. Alvorens in te gaan op de reportages van Reporter en Argos zal ik voor de goede orde nogmaals stilstaan bij de redenering die destijds de grondslag vormde voor het kabinetsbeleid ten aanzien van Irak; een redenering die destijds werd gesteund door de Kamer. Vervolgens ga ik in op de actuele situatie rondom Irak, waarna collega Van Middelkoop de hem betreffende punten zal behandelen en tot slot zal de premier ingaan op de vragen over een onderzoek.

Om te beginnen, in 2002 was er een groot aantal onbeantwoorde vragen over in Irak aanwezige massavernietigingswapens. Die vragen kwamen voort uit het gegeven dat Saddam Hoessein onvoldoende medewerking verleende aan de VN-inspecteurs, eerst van UNSCOM en later van UNMOVIC. Bij de eerste serie wapeninspecties door UNSCOM die eind 1998 werden afgebroken, bleek Irak te beschikken over een aanzienlijk aantal massavernietigingswapens. In de rapportage van UNMOVIC die door Hans Blix op 6 maart 2003 aan de VN Veiligheidsraad werd gepresenteerd, waren er nog 128 openstaande vragen. Er waren dus 128 vragen die Saddam Hoessein zonder moeite had kunnen beantwoorden, als hij dat had gewild, wat hij stelselmatig naliet te doen. In de brief van 4 september 2002 van de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken is daarbij gesteld

dat de bewijslast bij Saddam Hoessein lag. Hij moest bewijzen dat hij geen massavernietigingswapens meer had. In dit verband wil ik woorden aanhalen van zowel voormalig minister van Defensie Kamp als voormalig minister van Buitenlandse Zaken De Hoop Scheffer.

Op 26 juni 2003 zei minister Kamp hierover in deze Kamer dat de Nederlandse regering destijds heeft gezegd dat er geen duidelijkheid was over de massavernietigingswapens. Saddam moest die geven en niet de internationale gemeenschap. Omdat hij die niet gaf, steunde de regering, aldus Kamp, de actie van de coalitie tegen Irak. De Hoop Scheffer was op 12 februari 2003 nog duidelijker. Hij zei: "Wij mogen niet vergeten waar de bewijslast ligt, als wij praten over ontwapening. Die bewijslast ligt niet bij de inspecteurs, noch bij de Veiligheidsraad, die bewijslast ligt bij Saddam Hoessein." De regering heeft dan ook terecht haar politieke steun aan de inval niet gebaseerd op de vermeende aanwezigheid in Irak van massavernietigingswapens, maar op de onwil van Saddam Hoessein om medewerking te verlenen aan zijn eigen ontwapening respectievelijk om het bewijs van ontwapening te leveren respectievelijk om Veiligheidsraadresoluties na te leven. De regering heeft deze argumentatie met de Kamer gedeeld en zij heeft die argumentatie in meerderheid ook gesteund.

De heer Van Bommel vroeg wanneer nu precies besloten is tot die politieke steun aan de Amerikaanse inval maar, zoals ik nu zie, blijkbaar ook mevrouw Halsema. Dat is besloten in een extra ministerraad op 18 maart 2003 en dat is op dezelfde dag per brief aan de Kamer meegedeeld.

In deze context wil ik nog even ingaan op de juridische basis voor het ingrijpen, omdat de vraag blijft opgeworpen worden of daarvoor een nieuwe Veiligheidsraad-resolutie moest worden aangenomen of dat het geheel aan bestaande resoluties, 678, 687, 1441, daarvoor afdoende was. De toenmalige regering heeft openhartig met de Kamer gedeeld dat een aanvullende resolutie politiek wenselijk doch niet noodzakelijk werd geacht. Wat gesuggereerd werd, namelijk dat over die politieke en juridische legitimatie in het ministerie van Buitenlandse Zaken verschillend werd gedacht, is feitelijk onjuist.

Voorzitter. Mijn conclusie is dat op twee hoofdpunten, te weten de grondslag voor de politieke steunverlening en de juridische grondslag, het toenmalige kabinetsbeleid volledig werd gesteund door een meerderheid van de Kamer. Die is daarbij correct door de toenmalige regering geïnformeerd en de regering heeft op alle relevante punten ook verantwoording afgelegd. Ik ben blij dat in dit debat ook dat standpunt bevestigd is door verschillende woordvoerders.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Zegt de minister van Buitenlandse Zaken nu dat er geen internationaal juridische twijfels bestonden over een inval in Irak en de Nederlandse steun daarvoor?

Minister **Verhagen**: Als je twee juristen bij elkaar zet, heb je drie verschillende opvattingen. Minimaal twee, maar ik durf te zeggen vaak zelfs drie! Steeds is gesteld, ook in de debatten met de Kamer, dat de inval legitiem was aangezien de basis voor het zo nodig afdwingen van de uitvoering van de resoluties met geweld in diezelfde resolutie lag. Met andere woorden, het werd legitiem geacht, ook al bestond daar bij sommigen misschien